

PODGÓRZ

— SKARB W SUFICIE —

BEZIMIENNE
TWARZE PO OBU
STRONACH
OBIEKTYWU

Organizator wystawy:
Biblioteka Uniwersytecka
w Toruniu

Współtwórcy:
Adam Karpa,
Szymon Spandowski,
Anna Zglińska,
Anna Klugowska, Piotr Kurek

Toruń, styczeń 2014

Miejsce: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa

Wprowadzenie do wystawy.

Jak często się nam zdarza, że podczas remontów starych domów i mieszkań znajdowane są prawdziwe skarby? Nieczęsto? Ale tak zdarzyło się tym razem. W 2011 roku na Podgórzu w kamienicy przy ul. Parkowej 10 w Toruniu między warstwami sufitu znaleziono szklane negatywy, na których uwiecznieni zostali mieszkańcy miasta i żołnierze. Fotografie wykonano w latach 1920-1939. Odkrywcą był mieszkaniec kamienicy Pan Adam Karpa, miłośnik historii Podgórza i kolekcjoner pamiątek związanych z tą dzielnicą. Postanowił on przekazać ten cenny dla regionu zespół 77 szklanych negatywów Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu. Darowizna ta wzbogaciła zbiory fotografii Sekcji Dokumentów Życia Społecznego. Pozyskanie tak cennego nabytku dla badań regionu było możliwe dzięki zaangażowaniu i pasji badawczej Pani Anny Zglińskiej, doktorantki Wydziału Nauk Historycznych i Pana Szymona Spandowskiego dziennikarza „Nowości”, autora bloga „Piąta strona świata”.

Dlaczego fotografie znajdowały się w tym miejscu? Wiadomo, że w XIX wieku dom należał do rodziny Jacobich, pionierów toruńskiej fotografii, jednak w roku 1922 pradziad Adama Karpy kupił dom wraz z atelier od Emilii Jacobi, żony zmarłego wcześniej Juliusa, syna Aleksandra Jacobiego. W okresie międzywojennym właściciele kamienicy wynajmowali atelier fotografikom m.in. Hermanowi Spsychalskiemu.

Próby ustalenia autorstwa fotografii podjęli się Anna Zglińska i Szymon Spandowski wspierani przez Bohdana Orłowskiego (twórcy portalu *oToruniu.net*). Na pierwszym etapie poszukiwań młodzi badacze hipotetycznie założyli, że twórcą mógł być Herman Spsychalski, toruński fotograf i dokumentalista okresu międzywojennego, właściciel zakładu fotograficznego na Podgórzu. Natomiast obecnie skłaniają się bardziej do przypisania autorstwa Władysławowi Kowalczykowi, który prowadził spółkę fotograficzną na Podgórzu i specjalizował się w fotografii portretowej pozowanej. Opracowanie na ten temat zatytułowane: „*O autorstwie zbioru*”, przygotowała toruńska historyczka Anna Zglińska. Zawiera ono szczegółowe informacje na temat prowadzonych badań i poszukiwań. Zachęcamy wszystkich do jego przeczytania.

Przekazane Bibliotece Uniwersyteckiej szklane negatywy poddane zostały konserwacji, którą wykonała fachowo konserwatorka sztuki Ilona Miller. Przed konserwacją klisze o różnych formatach zapakowane były w pudełku z kwaśnej tektury, ustawione prawidłowo po skosie i zabezpieczone przekładkami. Z powodu złych warunków przechowywania obiekty były bardzo zanieczyszczone i uszkodzone mechanicznie oraz chemicznie. Program prac konserwatorskich obejmował założenie dokumentacji konserwatorskiej, oczyszczenie szklanych podłoży i emulsji negatywowych, podklejenie odspojonych fragmentów emulsji negatywowej, digitalizację oraz wykonanie opakowań ochronnych. W czasie procesu konserwacji ustalone zostało, że są to negatywy żelatynowe z halogenkami srebra. Następnie obiekty zostały zdigitalizowane i przekazane do Oddziału Zbiorów Specjalnych.

Zespół 77 fotografii składa się z portretów pozowanych osób prywatnych i żołnierzy, grupowych i pojedynczych, wykonanych w plenerze lub atelier fotograficznym. Wyróżnić można kilka kategorii portretów:

- portrety pojedyncze żołnierzy w atelier tzw. pamiątki z wojska — 13 szt.;
- portrety grupowe żołnierzy w atelier — 8 szt.;
- portrety pojedyncze żołnierzy w plenerze — 1 szt.;
- portrety grupowe sytuacyjne żołnierzy w plenerze: na poligonie lub w koszarach — 16 szt.;
- portrety pojedyncze osób prywatnych w atelier — 19 szt.;
- portrety grupowe (rodzinne) osób prywatnych w atelier — 9 szt.;
- portrety dzieci w strojach komunijnych tzw. pamiątka z komunii — 6 szt.;
- portrety małych dzieci — 3 szt.;
- portrety pojedyncze osób prywatnych w plenerze — 2 szt.;
- portrety grupowe osób prywatnych w plenerze — 2 szt.

Osoby na zdjęciach są niezidentyfikowane. Na niektórych kliszach widoczne są w większości prawie nieczytelne inskrypcje. Mogą to być nazwiska występujących na fotografiach osób. Potwierdza to fakt, że na jednym z portretów komunijnych wyraźnie widoczne jest nazwisko Popielewicz.

Odkrywcy, dziennikarze, tropiciele historii i bibliotekarze postanowili wykorzystać nowoczesne technologie, by poszerzyć wiedzę o znalezisku. Zabezpieczyli, zakonserwowali, opracowali i upowszechnili zbiór w formie elektronicznej wystawy, by zachęcić wszystkich zainteresowanych do włączenia się w odkrywanie prawdy.

Zapraszamy do przeglądania zdjęć i życzymy mocnych wrażeń.

Opracowała Anna Klugowska, Toruń styczeń 2014.

APEL DO MIESZKAŃCÓW TORUNIA I REGIONU

Redaktorzy i organizatorzy wystawy nie mają 100% pewności co do tego, kto wykonał prezentowane fotografie i kto na nich widnieje. Dlatego zwracają się z prośbą do mieszkańców Torunia i regionu o przekazywanie wszelkich informacji i sugestii związanych z osobami występującymi na zdjęciach, jak również tych dotyczących autorstwa szklanych negatywów.

Status prawny utworów

Jednocześnie informujemy, że status prawny tych dzieł określamy jako osierocone, co znaczy, że prawa autorskie osobiste i majątkowe istnieją, ale nie potrafimy określić do kogo należą, utwory te mogą być wykorzystywane jedynie w zgodzie z polskim prawem autorskim w zakresie dozwolonego użytku zarówno osobistego, jak i edukacyjnego czy naukowego. Wszelkie inne formy użycia dokonywane są na własne ryzyko.

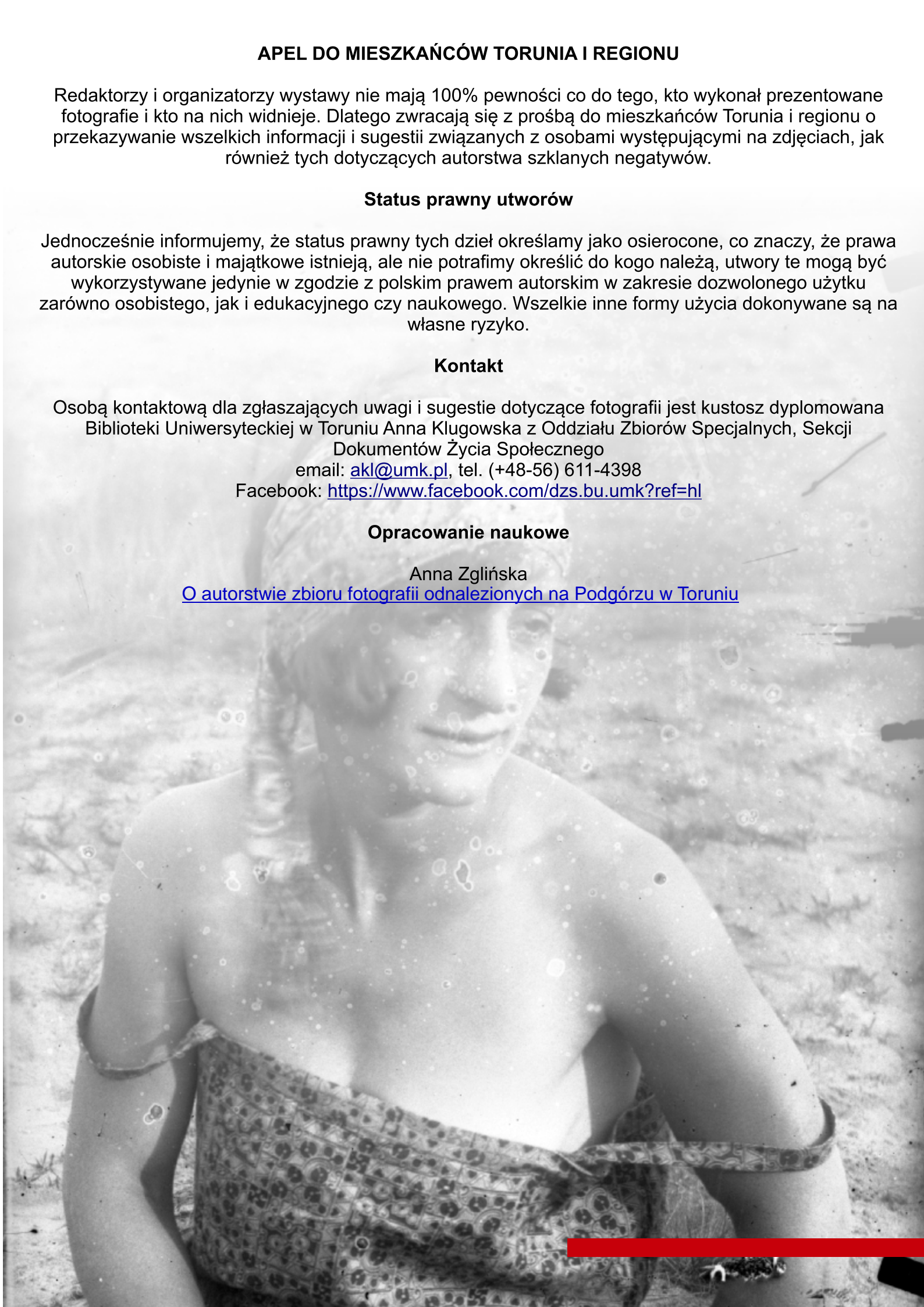
Kontakt

Osobą kontaktową dla zgłaszających uwagi i sugestie dotyczące fotografii jest kustosz dyplomowana Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu Anna Klugowska z Oddziału Zbiorów Specjalnych, Sekcji Dokumentów Życia Społecznego
email: akl@umk.pl, tel. (+48-56) 611-4398
Facebook: <https://www.facebook.com/dzs.bu.umk?ref=hl>

Opracowanie naukowe

Anna Zglińska

[O autorstwie zbioru fotografii odnalezionych na Podgórzu w Toruniu](#)

Fot 01

Fot 02

Fot 03

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 04

Fot 05

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 06

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 07

Fot 08

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 09

Fot 10

Fot 11

Fot 12

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 13

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

. S H

Fot 14

Fot 15

Fot 16

Fot 17

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 18

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 19

Fot 20

Fot 21

Fot 22

Fot 23

Fot 24

Fot 25

Fot 26

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 27

Fot 28

Fot 29

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 30

Fot 31

Fot 32

Fot 33

Fot 34

Fot 35

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 36

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 37

Fot 38

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 39

Fot 40

Fot 41

Fot 42

10 10 10 10 10 10 10 10 10 10

Fot 43

Fot 44

Fot 45

Fot 46

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 47

Y. Poliolek J. C.

Fot 48

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 49

Fot 51

Fot 52

Fot 53

Fot 54

Fot 55

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 56

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 57

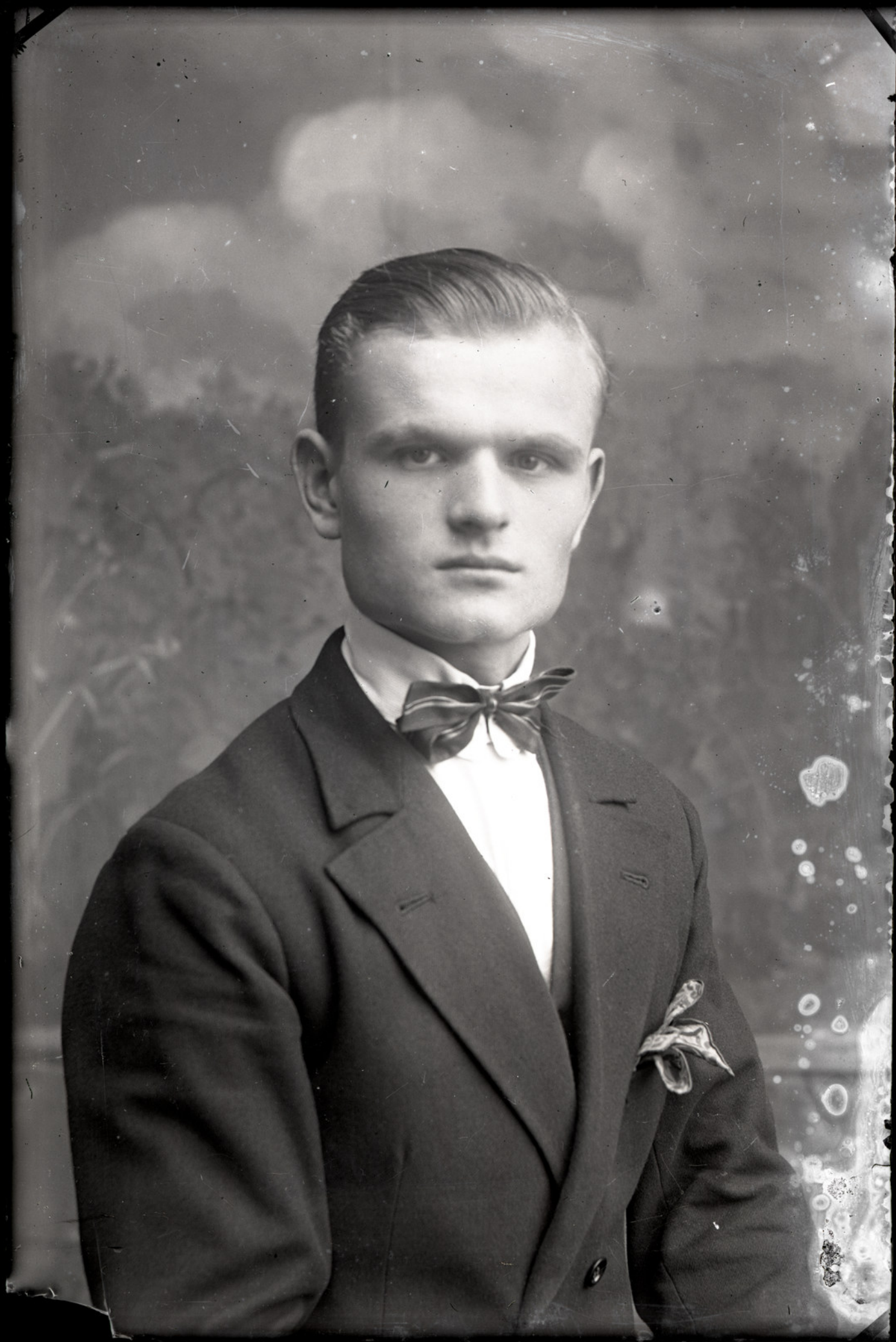

Fot 58

Fot 59

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 60

Fot 61

Fot 62

Fot 63

Fot 64

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 65

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 66

Fot 67

Fot 68

Fot 69

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 70

Fot 71

Fot 72

Fot 73

Fot 74

Fot 75

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 76

Dzieło osierocone.
Wszystkie prawa zastrzeżone

Fot 77